

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.01.2007, sp. zn. 25 Cdo 1124/2005, ECLI:CZ:NS:2007:25.CDO.1124.2005.1

Číslo: 7/2008

Právní věta: Proces přijímání zákonů hlasováním v Poslanecké sněmovně či Senátu PČR není úředním postupem ve smyslu § 13 zákona č. 82/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů a z výsledku hlasování o návrhu zákona nelze dovozovat odpovědnost státu za škodu ve vztahu k jednotlivým voličům.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.01.2007

Spisová značka: 25 Cdo 1124/2005

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: § 13 předpisu č. 82/1998Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O b v o d n í s o u d pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 4. 8. 2004 zamítl žalobu proti státu na placení částky 3520 Kč měsíčně, solidárně od 1. 1. 2003 vždy do každého 5. dne v měsíci s tím, že poskytnutím plnění jednomu z žalobců zanikne nárok v poskytnuté výši i druhému z žalobců, a dále zamítl žalobu na určení, že Českou republikou byl porušen článek 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě na ochranu lidských práv a základních svobod, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodl tak jednak o uplatněném nároku na náhradu škody způsobené žalobcům nesprávným úředním postupem orgánů státu, požadované ve výši 3520 Kč měsíčně, což představuje rozdíl mezi tzv. regulovaným a neregulovaným nájemným z bytu, který jako pronajímatelé a vlastníci domu čp. 469 v k. ú. Z. pronajímají manželům Š., a jednak o žalobě na určení, že žalovaná porušila článek 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě na ochranu lidských práv a základních svobod. Návrh, požadující satisfakci ve výši 1 000 000 Kč za omezení vlastnického práva, byl již předtím soudem prvního stupně vyloučen k samostatnému projednání dle § 112 odst. 2 o. s. ř. Podle závěru soudu žalobcům nemohla být způsobena škoda nesprávným úředním postupem státních orgánů, jenž žalobci spatřují v nečinnosti vlády v úpravě nájemních vztahů k bytům a v tom, že na nájemné stanovila cenové moratorium nařízením č. 567/2002 Sb., jež bylo posléze zrušeno Ústavním soudem, a zrušeny byly rovněž výměry Ministerstva financí o maximálním nájemném. Jestliže vláda předložila návrh příslušného zákona Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, avšak zákon přijat nebyl, nelze uvažovat o nečinnosti exekutivy. Protože činnost parlamentu při přijímání zákonů není úředním postupem, nevztahuje se podle soudu prvního stupně na tuto činnost odpovědnost státu podle zákona č.

82/1998 Sb. Soud dovedl, že od 20. 3. 2003 po zrušení cenového moratoria spočívá výše nájemného v soukromoprávních vztazích v úpravě nájemní smlouvy, popřípadě i v možnosti domáhat se nahrazení projevu vůle nájemců ke změně výše nájemného. Uplatněná škoda je zcela v hypotetické rovině a požadavek na placení formou renty nedopovídá ani ustanovení § 154 odst. 2 o. s. ř. Pro vyhovění určovací žalobě soud neshledal podmínky dle § 80 písm. c) o. s. ř. především pro nedostatek naléhavého právního zájmu na požadovaném určení.

K odvolání žalobců *M ě s t s k ý s o u d* v Praze rozsudkem ze dne 3. 12. 2004 rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o žalobě na plnění potvrdil, ve výroku o žalobě na určení jej zrušil a v tomto rozsahu řízení zastavil; ve výroku o nákladech řízení rozsudek soudu prvního stupně změnil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vycházel z čl. 41 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění dodatkových protokolů (č. 209/1992 Sb. – dále jen „Úmluva“) a dovedl, že pravomoc ke zjištění porušení úmluvy či dodatkových protokolů státem ve vztahu k jeho občanovi je dána nikoliv českým soudům, ale Evropskému soudu pro lidská práva. Proto z důvodu neodstranitelného nedostatku jedné z podmínek řízení rozsudek soudu prvního stupně v tomto výroku zrušil a řízení dle § 221 odst. 2 písm. c) o. s. ř. zastavil. Odvolací soud po analýze rozhodovací činnosti Ústavního soudu ve věcech regulace nájemného a s poukazem na ustanovení § 71 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, dovedl, že za dobu účinnosti tzv. regulačního předpisu (nařízení vlády č. 567/2002 Sb.), tj. do 19. 3. 2003 nemůže být nárok na náhradu škody důvodný. V následném období, tedy po zrušení citovaného nařízení vlády Ústavním soudem závisí nárok na náhradu tvrzené škody, který má spočívat v rozdílu mezi tzv. regulovaným a neregulovaným nájemným, na posouzení, zda jednání státu prostřednictvím parlamentu, který nepřijal zákon, předvídaný v ustanovení § 696 obč. zák., je nesprávným úředním postupem ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) – dále jen “zákon”. S poukazem na návrhy zákona o nájemném, jež byly předloženy Poslanecké sněmovně PČR 20. 3. 2003 a 22. 6. 2004, odvolací soud uzavřel, že nepřijetí zákona v poslanecké sněmovně nemůže být nesprávným úředním postupem, jestliže stát v souladu s Ústavou, jež zakotvuje principy legislativního procesu, činí prostřednictvím legitimních orgánů kroky k přijetí zákona, avšak pro absenci konsensu politických stran zastoupených v parlamentu k přijetí zákona nedojde; tento stav je výrazem principu zastupitelské demokracie. Uplatněný nárok nelze posuzovat ani podle § 420 obč. zák., neboť vztah mezi občanem a státem ve státoprávní rovině výkonu zákonodárné moci státu není občanskoprávním vztahem dle § 1 odst. 2 obč. zák. K dalším námitkám v odvolání poukázal odvolací soud na nálezy č. 231/2000 Sb., v němž Ústavní soud vyslovil názor, že cenová regulace nebrání nikomu podnikat, a na rozsudek č. 2 Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Mellacher a ostatní proti Rakousku*, v němž byl zaujat názor, že regulace nájemného není porušením čl. 1 odst. 2 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

Proti tomuto rozsudku podali žalobci dovolání, jehož přípustnost proti výroku o žalobě na určení dovozují z § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., a v ostatních výrocích podle písm. c) uvedeného ustanovení s tím, že jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu v otázkách:

1/ zda čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě na ochranu lidských práv a základních svobod, jakož i tato Úmluva jsou součástí vnitrostátního právního řádu ČR a zda nárok na spravedlivé zadostiučinění ve smyslu čl. 41 Úmluvy je nárokem hmotněprávním, o jehož výši a důvodu může rozhodnout i soud v České republice,

2/ zda v případě rozhodnutí o spravedlivém zadostiučinění lze analogicky aplikovat např. ustanovení o zadostiučinění ve smyslu § 11 a násl. obč. zák. či o určení výše mimořádného zvýšení ztížení společenského uplatnění,

3/ zda – brání-li přiznání spravedlivého zadostiučinění ustanovení § 442 obč. zák. – není toto

ustanovení protiústavní ve slově „skutečná“,

4/ zda není protiústavní celý zákon č. 82/1998 Sb., neboť omezuje ve prospěch státu rozsah jeho odpovědnosti za škodu a tím způsobuje nerovnost mezi státem a ostatními účastníky v občanskoprávním vztahu o náhradu škody,

5/ zda není rozhodnutí soudu I. a II. stupně odůvodněno argumentací, jež je ve svých důsledcích diskriminací vlastníků domů,

6/ zda může být tuzemským soudem vysloveno porušení čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě na ochranu lidských práv a svobod,

7/ zda není porušen princip svobody podnikání dle čl. 26 odst. 1 Listiny,

8/ zda nepřijetí zákona je nesprávným úředním postupem, a

9/ zda je české právo souladné s právem komunitárním v daném právním vztahu „regulovaného“ nájemného a vztahů státu, nájemce a pronajímatele.

Dovolatelé namítají nesprávné právní posouzení věci a vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Uvádějí, že bylo porušeno jejich právo užívat pokojně svůj majetek, že o nároku na spravedlivé zadostiučinění měl rozhodnout obecný soud v ČR, že ustanovení § 442 obč. zák. je protiústavní, neboť zmenšuje rozsah náhrady škody jen na škodu skutečnou, protiústavní je i zákon č. 82/1998 Sb., neboť zužuje odpovědnost státu za škodu, a nepřijetí zákona je nesprávným úředním postupem, za nějž nese stát odpovědnost. Navrhli, aby dovolací soud přerušil řízení a věc předložil Evropskému soudnímu dvoru k řízení o předběžné otázce, týkající se souladu českého práva s právem komunitárním, pokud jde o tzv. regulaci nájemného, a aby věc postoupil Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení § 442 odst. 1 obč. zák. a zákona č. 82/1998 Sb. a aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání uvedla, že soudy obou stupňů věc posoudily v souladu s českým právním řádem i s Úmluvou na ochranu lidských práv a základních svobod a dovolání žalobců má za nedůvodné. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Hutten-Czapska v. Polsko je založen na zcela odlišných právních i skutkových okolnostech. Zdůrazňuje, že soud nemůže s ohledem na dělbu moci zakotvenou v Ústavě České republiky nahrazovat svým rozhodnutím zákonodárnou činnost, a pokud by žalobě vyhověl, dopustil by se nepřipustného zásahu do výkonu zákonodárné moci. Navrhla, aby dovolací soud dovolání jako nedůvodné odmítl.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu ustanovení § 241 odst. 1 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu o zastavení řízení o žalobě na určení, které je přípustné podle § 239 odst. 1 písm. a) o. s. ř., není důvodné. Proto dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Odvolacím soudem byl zrušen rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o zamítnutí žaloby na určení, že Českou republikou byl porušen článek 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě na ochranu lidských práv a základních svobod, a řízení bylo zastaveno pro nedostatek pravomoci tuzemského soudu k takovému určení. Žalobci se dovolávají „přiměřené analogie v procesním právu“ a dovozují, že na „akademický“ výrok mají „hmotněprávní nárok“. Závěr odvolacího soudu, že k požadovanému určení není dána pravomoc českých soudů, je správný. K obdobnému závěru ostatně dospěl Nejvyšší soud v řadě svých rozhodnutí; např. v rozsudku ze dne 19. 1. 2005, sp. zn. [25 Cdo 762/2004](#), publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 41/2006 (ústavní stížnost proti

němu byla odmítnuta – srov. sp. zn. [III. ÚS 152/05](#)) vyslovil názor, že „Soudem“ v čl. 41 Úmluvy není míněn kterýkoliv soud členského státu, nýbrž jak vyplývá z čl. 19 Úmluvy, rozumí se jím Evropský soud pro lidská práva zřízený Úmluvou. Názor odvolacího soudu, že pravomoc ke zjištění porušení Úmluvy či dodatkových protokolů státem a k přiznání případného zadostiučinění je dána Evropskému soudu pro lidská práva, nikoliv soudům českým, je správný a správný je i jeho závěr o neodstranitelném nedostatku jedné z podmínek řízení (§ 103, 104, 221 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.). Dovolání proti tomuto výroku bylo proto zamítnuto (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).

Dovolací soud se dále zabýval přípustností dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu. Podmínky přípustnosti dovolání proti tomuto výroku upravuje ustanovení § 237 o. s. ř.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (písm. a/), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (písm. b/), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (písm. c/).

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, na nichž spočívá rozhodnutí odvolacího soudu a které dovolatel v dovolání označil. Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, nýbrž přípustnost dovolání nastává, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci řešil odvolací soud právní otázku, zda činnost Parlamentu při hlasování o návrhu zákona je úředním postupem ve smyslu § 13 zákona č. 82/1998 Sb. Protože tato právní otázka dosud nebyla při rozhodování dovolacího soudu vyřešena, představuje napadený rozsudek odvolacího soudu z hlediska této otázky rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam, a dovolání je v tomto směru přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Podle § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), (dále jen „zákon“), stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon, nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.

Odpovědnost státu podle zákona č. 82/1998 Sb. je zásadně spojována s nesprávným úředním postupem orgánů moci výkonné a soudní. Vzhledem k tomu, že Parlament tvořený Poslaneckou sněmovnou a Senátem je vrcholným orgánem moci zákonodárné (srov. čl. 15 zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, ve znění pozdějších změn, dále jen „Ústava“), který v podmínkách zastupitelské demokracie rozhoduje hlasováním svých členů – poslanců a senátorů o přijetí či nepřijetí předloženého návrhu zákona, přičemž neexistuje a ani existovat nemůže pravidlo či předpis

o tom, jak který poslanec, senátor či poslanecký nebo senátorský klub má při přijímání zákonů hlasovat (podle čl. 23 odst. 3 a čl. 26 jsou poslanci a senátoři povinni vykonávat svůj mandát v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy), nelze proces přijímání zákonů hlasováním v Poslanecké sněmovně či Senátu považovat za úřední postup ve smyslu § 13 zákona č. 82/1998 Sb. a – pokud pravidla jednacího řádu Poslanecké sněmovny nebo Senátu byla zachována – už vůbec nelze uvažovat o „soudní“ kontrole, zda výsledek hlasování je správný či nesprávný. Jde o princip ústavní suverenity moci zákonodárné, která je odpovědná lidu.

Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 22. 9. 1999, sp. zn. [I. ÚS 245/98](#) (viz Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 15, nález č. 128), se sice otázkou možné odpovědnosti za škodu způsobenou úředním postupem při výkonu veřejné moci zabýval v souvislosti s činností zákonodárného sboru, avšak na zcela jiném skutkovém základě, a dovodil, že není vyloučena odpovědnost za škodu vzniklou nesprávným úředním postupem za situace, kdy došlo k pochybení při vyhlášení zákona bývalého Federálního shromáždění, když při přepisu textu zákona nebyl do předlohy pro zveřejnění ve Sbírce zákonů uveden ten text, s nímž vyslovil souhlas zákonodárný sbor (zákonodárným sborem byl schválen jiný text zákona, než jaký byl podepsán ústavními činiteli a publikován ve Sbírce zákonů). Výsledek hlasování poslanců nebo senátorů v zákonodárném sboru však není úředním postupem a nelze z něj dovozovat odpovědnost za škodu ve vztahu k jednotlivým voličům.

Právní názor odvolacího soudu, že pro vznik odpovědnosti státu za škodu nebyl v první řadě splněn předpoklad nesprávného úředního postupu státního orgánu při uplatňování veřejné moci, je správný. Tento důvod sám o sobě postačuje k zamítnutí žaloby na náhradu škody. Vzhledem k tomu pak ani další dovolací námitky nemohou mít vliv na celkový závěr odvolacího soudu.

Otázky předložené dovolacímu přezkumu a označené v dovolání č. 1/ až 3/ se týkají požadavku na spravedlivé zadostiučinění podle čl. 41 Úmluvy, který nebyl předmětem řízení a rozhodování odvolacího soudu, a není ani předmětem tohoto řízení; tím méně pak může představovat otázku zásadního významu.

Pokud jde o návrh na přerušení řízení a předložení věci Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení zákona č. 82/1998 Sb. a § 442 obč. zák. (což souvisí s námitkou v dovolání pod č. 3/, 4/), tento postup v řízení by přicházel v úvahu v případě, že by soud dospěl k závěru, že ustanovení zákona je v rozporu s ústavním zákonem nebo s ústavním pořádkem.

Podle § 109 odst. 1 písm. c) o. s. ř. soud řízení přeruší, jestliže dospěl k závěru, že zákon, jehož má být při projednávání nebo rozhodování věci použito, nebo jeho jednotlivé ustanovení je v rozporu s ústavním zákonem nebo s mezinárodní smlouvou, která má přednost před zákonem, a podal-li u Ústavního soudu návrh na zrušení tohoto zákona nebo jeho jednotlivého ustanovení.

Ani Nejvyšší soud neshledal v dané věci důvody k přerušení řízení a předložení návrhu Ústavnímu soudu, neboť jak ustanovení § 442 obč. zák., tak zákon č. 82/1998 Sb. pokládá za souladné s ústavním pořádkem České republiky, nehledě k tomu, že v dovolání je obsah ustanovení § 442 obč. zák. nesprávně interpretován a navrhané zrušení uvedených právních norem by důvodnost nároku žalobců na plnění proti státu ani založit nemohlo.

K námitce v dovolání pod č. 5/ lze poukázat přímo na ustanovení § 236 odst. 2 o. s. ř., že dovolání jen proti důvodům rozhodnutí není přípustné, námitka pod č. 6/ – týká se pravomoci soudu – viz shora, s námitkou pod č. 7/ se odvolací soud s odkazem na nález ÚS publikovaný pod č. 213/2000 Sb. vypořádal, ostatně v tomto směru chybí jakákoliv argumentace v dovolání a rozhodnutí odvolacího soudu na právním posouzení principu svobody podnikání nespočívá.

Návrh dovolatelů na přerušení řízení a na předložení věci Evropskému soudnímu dvoru k řízení o

předběžné otázce týkající se „souladu českého práva s právem komunitárním, pokud jde o tzv. regulaci nájemného,“ má dovolací soud za zcela neopodstatněný. Jak vyplývá z čl. 234 Smlouvy o založení Evropského společenství, ve znění pozdějších změn (dále jen „Smlouva“), Evropský soudní dvůr nemá v rámci řízení o předběžné otázce pravomoc rozhodovat o souladu vnitrostátního práva členského státu s právem komunitárním, nýbrž pouze pravomoc vykládat komunitární právo. Hlavním účelem řízení o předběžné otázce je totiž jednotná aplikace komunitárního práva ve všech členských státech. K tomu, aby se Evropský soudní dvůr předloženou otázkou zabýval, je třeba, aby otázka výkladu komunitárního práva vyvstala v řízení před národním soudem a aby výklad takové otázky byl zcela zásadní pro vyřešení daného případu. Evropský soudní dvůr opakovaně judikoval, že nepodá odpověď na předloženou otázku, pokud je zcela zřejmé, že výklad komunitárního práva, kterého se domáhá národní soud, nemá žádný vztah ke skutkovému stavu či smyslu řízení před národním soudem nebo položená otázka je hypotetická a Evropský soudní dvůr nemá dostatek faktických nebo právních podkladů k zodpovězení otázky (srov. např. rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 9. 10. 1997 ve věci C 291/96, Trestní řízení proti Martino Grado a Shadid Bashir, ECR 1997, I-05531, odst. 12, nebo rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 15. 12. 1995 ve věci C-415/93, Bosman a spol., ECR 1995, I-4921, odst. 61). V daném případě nevyvstala žádná otázka komunitárního práva, bez jejíhož zodpovězení nelze věc rozhodnout, soudy obou stupňů neaplikovaly žádné ustanovení komunitárního práva a ostatně ani dovolatelé se žádného konkrétního ustanovení komunitárního práva, s nímž by mělo být české právo v rozporu, nedovolávají.

Pokud dovolatelé tvrdí, že jako vlastníci bytu s regulovaným nájemným jsou diskriminováni proti jiným vlastníkům a že je omezeno jejich vlastnické právo a svoboda podnikání, je třeba uvést, že komunitární právo zakazuje diskriminaci na základě státní příslušnosti (srov. článek 12 Smlouvy), na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace (srov. článek 13 Smlouvy). Žádná diskriminace tohoto typu není českým právním předpisem, upravujícím tzv. regulované nájemné, založena a pokud jde o tvrzený zásah do vlastnického práva dovolatelů, úprava vlastnictví v jednotlivých členských státech je obecně z komunitární úpravy vyloučena článkem 295 Smlouvy. Z hlediska svobody usazování (někdy nazývané svoboda podnikání) a svobody pohybu služeb ve smyslu článků 43 a 49 Smlouvy by výše nájemného mohla podléhat úpravě komunitárního práva, avšak pouze ohledně zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti (srov. zejména článek 9 nařízení Rady ES č. 1612/68, ve znění pozdějších změn, příp. rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 14. 1. 1988 ve věci 63/86 Komise proti Italské republice, ECR 1988, 29, odst. 16). Dovolací soud tedy nespatřuje komunitárněprávní aspekt tohoto případu a není zde dán ani tzv. evropský prvek, spočívající v možném zásahu do práva osoby z jiného členského státu nebo do obchodních vztahů v rámci Evropského společenství, a jak opakovaně judikoval Evropský soudní dvůr, články 39, 43 a 49 (dříve články 48, 52 a 59) Smlouvy se na tyto ryze vnitrostátní situace nevztahují (srov. např. rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 16. 1. 1997 ve věci C-134/95 Unita Socio-Sanitaria Locale no 47 di Biella /USSL/ proti Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro /INAIL/, ECR 1997, I-195, odst. 19).

Není tak žádný důvod pro přerušení řízení, formulaci předběžné otázky a její předložení Evropskému soudnímu dvoru.

Jak vyplývá z výše uvedeného, potvrzující výrok rozsudku odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Nejvyšší soud proto dovolání žalobců i v tomto rozsahu zamítl podle § 243b odst. 2 o. s. ř.